

Definities beleidsindicatoren 'bestuur en organisatie'

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De meeste van deze indicatoren zijn te vinden via Waarstaatjegemeente.nl, onder het dashboard "Besluit Begroting en Verantwoording". Bij elk van deze indicatoren is een omschrijving en nadere toelichting vermeld.

Een aantal van deze indicatoren dient echter door gemeenten uit de eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen te worden, omdat daar geen landelijke bron voor beschikbaar is. Het gaat hier om de 5 indicatoren op het gebied van Bestuur en Organisatie. Dit zijn de indicatoren Formatie, Bezetting, Apparaatskosten, Externe inhuur en Overheadkosten.

Omdat deze indicatoren uit de eigen gemeentelijke bronnen komen en er geen centrale verzameling plaatsvond, werden deze indicatoren niet ontsloten via Waarstaatjegemeente.nl. VNG Realisatie heeft nu in 2018 voor het eerst deze beleidsindicatoren handmatig uit de PDF-begrotingen van gemeenten verzameld. Hierbij zijn enige correcties doorgevoerd, bijvoorbeeld wanneer gemeenten de indicator niet in de juiste grootte opnamen waarbij dat wel herleid kon worden vanuit feitelijke gegevens. Waar bij een gemeente geen cijfers vermeld staan zijn deze door de gemeenten niet opgegeven in de begroting van 2018. Op termijn worden deze 5 indicatoren Bestuur en Organisatie opgenomen in de uitvraagssystematiek van IV3.

De 5 indicatoren zijn ontsloten in een apart Excelbestand op het dashboard "Besluit Begroting en Verantwoording". Meer informatie over de indicatoren en de gehanteerde definities is te vinden in dit document.

Formatie

- Eenheid: Fte per 1.000 inwoners
- Bron: eigen gegevens

Toelichting:

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van uw organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.

Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

NB: indien u formatieplaatsen heeft opgenomen voor taken die u uitvoert voor andere overheidsorganisaties (verhuurde fte's aan bijvoorbeeld een andere overheidsorganisatie of een shared service organisatie) brengt u die dan in mindering op de totale formatieve omvang.

Bezetting

- Eenheid: Fte per 1.000 inwoners
- Bron: eigen gegevens

Toelichting:

Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. **Let op:** ook boventallige medewerkers moeten hier meegeteld worden.

Voor veel gemeenten is het niet gebruikelijk de werkelijke bezetting voor een toekomstig begrotingsjaar in te schatten. In dat geval neemt u de werkelijke bezetting in fte op 1 januari van het vorige jaar. Voor de begroting van 2017 betekent dit dat de bezetting van 1 januari 2016 wordt opgenomen.

Terugkijkend naar een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Venters voor Bedrijfsvoering berekent u de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december. Voor het jaarverslag 2017 betekent dit de bezetting op 1 januari 2017 + bezetting op 31 december 2017 gedeeld door 2.

Apparaatskosten

- Eenheid: Kosten per inwoner
- Bron: eigen begroting

Omschrijving

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.

Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Toelichting:

Apparaatskosten bestaan onder meer uit de loonkosten voor het gehele ambtelijke apparaat en, ICT- kosten, huisvestings- en facilitaire kosten, inclusief externe inhuur.

Apparaatskosten kunnen zowel uit overheadkosten bestaan als uit directe toewijsbare kosten, zoals bijvoorbeeld het wagenpark van de gemeentereiniging of de gemeentelijke afvalverwerking, de kosten van het personeel van een beleidsafdeling.

Kapitaallasten (afschrijvingen en rente) vallen onder apparaatskosten, mits deze betrekking hebben op het laten functioneren van de organisatie, en niet voor bijvoorbeeld investeringen in verkeersinfrastructuur.

Indien u omzet voor derden maakt (bijvoorbeeld vanwege het leveren van diensten aan een shared service organisatie of andere gemeenten), brengt u deze in mindering op de apparaatskosten.

Apparaatskosten bevatten echter geen programmakosten zoals subsidies, kosten voor aanleg van groenvoorziening of kosten voor infrastructuur. Apparaatskosten bevatten niet de inkoopkosten voor diensten die uitbesteed zijn en dus niet in eigen beheer zijn, bijvoorbeeld bij uitbesteding van de reiniging of afvalverwerking of outsourcing van taken aan een shared service organisatie.

Soms is er sprake van een grijs gebied: zijn bijvoorbeeld de kosten van huisvuilwagens nu organisatiekosten of zijn het programmakosten? We hanteren hier het volgende uitgangspunt: Stel dat bij uitbesteding van een specifieke taak niet alleen de ambtelijke formatie zou verminderen, maar ook hiermee samenhangende gemeentelijke materiële kosten, dan beschouwen we de materiële kosten als organisatiekosten oftewel apparaatskosten.

Externe inhuur

- Eenheid: Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen
- Bron: eigen begroting

Omschrijving

Onder externe inhuur wordt verstaan*: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

Toelichting

Het kan onder andere gaan om de inzet van uitzendkrachten, zzp'ers of detacheringsovereenkomsten. Het kan zowel gaan om inhuur voor tijdelijke vervanging of voor inhuur van specialisten met specialistische vakkennis die ontbreekt in uw organisatie. Kenmerk van inhuur is dat de ingehuurd functionaris een plaats krijgt in de hiërarchie van de organisatie.

Onder de definitie van externe inhuur valt **niet**:

- alle vormen van uitbesteding en outsourcing waarin sprake is van resultaatopdrachten of waarbij resultaatafspraken worden gemaakt, zonder dat er door de opdrachtgever op inzet van specifieke capaciteit wordt gestuurd.

Anders gezegd: alle vormen waarin een product of opdracht compleet in de markt wordt gezet.

- Inhuur van deskundigheid voor de uitoefening van wettelijke taken, zoals tolken.

* Definitie conform Vensters voor Bedrijfsvoering, HR Monitor A+O fonds gemeenten.

Overhead

- Eenheid: % van totale lasten
- Bron: eigen begroting

Omschrijving

Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces*.

Toelichting:

Om te kunnen vaststellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en zodoende gerekend kunnen worden tot de overhead wordt bovenstaande definitie geïntroduceerd. De definitie omvat naast alle loonkosten van de met name genoemde zogenaamde PIOFACH- functies in de definitie van 'Vensters voor Bedrijfsvoering', ook de ICT kosten van alle PIOFACH-systemen, alle huisvestingskosten, de uitbestedingskosten bedrijfsvoering en naar rato de rentekosten die niet zijn toe te delen aan de taakvelden in het primaire proces.

Dat betekent dat in ieder geval de kosten in verband met de volgende elementen tot kosten van overhead worden gerekend en moeten worden opgenomen:

- Financiën, Toezicht en Controle gericht op de eigen organisatie;
- Personeel en organisatie;
- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie;
- Juridische zaken;
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning (exclusief de griffie omdat die geen onderdeel uitmaakt van de ambtelijke organisatie);
- Informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- Facilitaire zaken en Huisvesting (incl. beveiliging)
- Documentaire informatievoorziening (DIV);
- Managementondersteuning primair proces.

N.b. Om het percentage overheadkosten te berekenen dienen de 'overheadkosten' zoals begroot/verantwoord op taakveld 0.4 gedeeld te worden door het totaal saldo van de lasten (exclusief toevoegingen aan reserves).

* Definitie conform BBV.